

Az esztergomi intézetről

Szándékosan használom az intézet elnevezést, hiszen a szakma és a szakellátásban élő fiatalok az esztergomi intézmény hallatán zárt rendszerű nevelő intézetre asszociálnak. Még ma is kapunk olyan szakvéleményeket, beutaltó gyámhivatali határozatokat, amelyekben szükségletként zárt intézeti elhelyezés fogalmazódik meg. Mindez a múltból, az évtizedeken át folytatott nevelőintézeti feladatból következik.

TÖRTÉNETÜNK

Az intézményt 1952-ben a Földművelésügyi Minisztérium keltette életre és nyitotta meg Mezőgazdasági Tanulóintézet néven a bíróságok által javító nevelésre ítélt 14-18 éves korú, enyhé fokban értelmi fogyatékos vagy analfabéta leányok számára. A férőhelyszám 150 fő volt.

1953-tól új minisztériumhoz került és Leánynevelő Intézet elnevezést kapott.

1957-től a javító nevelésre ítélték mellett közigazgatási úton beutalt deviáns magatartású állami gondozott leányok elhelyezésére is sor került.

A feladatot központi Nevelőintézeti Rendtartás írta elő, amely pontosan behatárolta a szakmai tevékenységet, a jutalmazási-büntetési gyakorlatot, az intézményből történő kilépést, ugyanúgy, mint más a fiatalok napi életét meghatározó szabályokat (bedolgozó munka, iskolai oktatás, kapcsolattartás egyéges rendje, stb.). A központi akaratnak megfelelően zárt rendszerű, a fiatalok munkára nevelésére és erkölcsi nevelésére hangsúlyt fektető, őket a külső környezettől minél inkább izoláló intézménytípus alakult. A rendtartás előírásait valamennyi nevelőintézet tartotta, így a szakmai tevékenység tekintetében eltérések alig jelentkeztek.

Az esztergomi intézet lakói 1973-ban átköltöztek az akkor korszerűnek mondható új épületbe (a feladatot ma is itt végezzük), ahol a zártság biztosítása mellett a belső élethez szükséges feltételeket is hozzárendelték. Így az egészségügyi ellátás, a belső iskolai oktatás, a munkafoglalkoztatás és a kultúrálódás-ki kapcsolódás lehetőségeit is intézményen belül sikerült megoldani. A férőhely szám 160 fő volt (20 fő/csoport). A javító nevelésre ítélt leányok és a közigazgatási úton beutalt leányok elhelyezése és foglalkoztatása elkülönülten valósult meg, gyakorlatilag nem találkozhattak egymással.

1984-ben a javító fiatalok átkerültek a Rákospalotai intézetbe, ekkortól egyéges profil mentén csak deviáns magatartású állami gondozott leányok elhelyezése történik. A nevelési gyakorlatban felerősödik a pszichopedagógiai szemlélet, az előzetesen kipróbált programok alapján egyéges Szakmai Program készül, amelynek vázát a fokozatos nevelési rendszert és az ehhez kapcsolódó értékelési rend és motivációs bázis alkotja.

1991-től az intézmény elnevezése különleges gyermekotthon, feladata pedig a súlyos magatartási zavarokkal küzdő 10-18 éves korú intézeti és állami nevelt leányok korrekciós személyiségfejlesztése, oktatása-képzése lett. Az otthon férőhelyszáma

96 főre csökkent. A rendtartás hatályát veszítette, így sajátos, a gyermekek szükségleteire alapozó szakmai célok, programok fogalmazódtak meg. Ennek első lépése volt a zártság oldása, a jutalmazásra építő motivációs technikák kidolgozása. A fokozatos nevelési rendszer is átdolgozásra kerül, a kedvezmények köre bővült, a rendszeres egyéni kimenők, a hétvégi eltávazások és szünidei szabadságok lehetőségével. A csoportkörletek családias lakótérre alakultak, a pedagógiai munka családias légkörben folyik. A célirányos nevelési folyamatban egyre nagyobb szerepet kap az egyéni képességekre és szükségletekre építő fejlesztő tevékenység. A belső iskolában az alapfokú oktatás mellett szakképzés indul nőiruha-készítő, dajka, virágkötő, zöldségtermesztő-palántanevelő szakmákra. A fiatalok rendszeresen járnak városi és országos fellépésekre, versenyekre, nyáron pedig táborokba és cserüdülésekre. A feltételek változásával és személyre szabottabb nevelési eljárásokkal gyorsabb ütemű szocializáció, eredményesebb személyiségfejlesztés valósult meg.

A gyermekvédelmi törvény életbe lépése óta intézményünk minisztériumi speciális gyermekotthon. Férőhelyszáma 80 fő, majd 64 fő lett.

A törvény értelmében feladtunk azoknak a 10-18 éves korú nevelésbe vett leányoknak a teljes körű speciális ellátása, akinek gondozási helyét a gyámhivatal az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján intézményünket jelölte ki.

A speciális ellátás keretében a gyermekotthon a gyermek állapotához, szükségleteihez igazodó terápiát nyújt azon gyermek számára, aki

- súlyos neurotikus, illetve pszichotikus állapota, vagy
- súlyos erőszakos cselekmények elkövetése, vagy
- pszichoaktív szerek rendszeres használata miatt különleges szakértelmet igénylő terápiára szorul.

Intézményünkben azoknak a legsúlyosabb állapotú gyermek- és fiatalkorúaknak az elhelyezése történik, akiknek az ellátását a területi ellátó rendszer nem tudta biztosítani.

Szakmai tevékenységünk az ezt követő időszakban a közösségi nevelés fontossága mellett döntően az egyéni fejlesztésekre irányul. Ennek megfelelően módosítottuk Szakmai Programunkat, lehetőséget biztosítva a súlyos pszichés zavarokkal küzdő gyermekeknek is, hogy a szocializációs fokozatok rendszerében kudarcélmények nélkül tudjanak haladni (rövidebb előrelépési időszak). A szükségleteknek megfelelő terápiás programok indulnak, a művészetterápiától a sport, játék, munka- és élményterápián át az önismereti, a konfliktuskezelő és egyéb életvezetési programokba való bevonással. A nevelési folyamatba egyre nagyobb számban külső szervezetek, szakemberek és kortárs se-

